

בעזרת השי"ת

גליון ש"ק פר' שופטים

יו"ל ע"י מכון והוצאת ספרי

"נקודות הכסף"

שע"י מוסדות

דברי שלום

ע"ש רבינו הרש"ש זיע"א

בראשות הגה"צ יחזקאל בינג שליט"א

רחוב מהרש"ל 11 בני ברק.

טלפון: 03-6196739

דוא"ל: 5798972@gmail.com

אתר: dshalom.org

שבתא טבא וכוט"ס

שָׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ.

הנה נמצאים אנו עתה בשערי חודש אלול הנקרא חודש הרחמים והסליחות, והנה בחודש הזה כתב רבינו האר"י זיע"א שנפתחים בו שערי י"ג מידות הרחמים, והוא שהשי"ת ברוב טובו וחסדו נותן את ההזדמנות לכל בר ישראל לשוב בתשובה שלימה לתקן את מעשיו ולהתקרב אליו ית"ש, ועי"כ יזכה להגיע לתכליתו האמיתית בעולמו.

והנה אנשים רבים נכנסים לפחדים ומתחיים גדולים בחודש אלול, ורבים חושבים בינם לבין עצמם, נו מתי כבר יעבור הזמן הקשה הזה, וזאת משום שנכנסים לפחדים וחיצוניות, אולם כשהאדם מתבונן מעט ורואה עם מי יש לנו עסק בעולם, עם אבינו אב הרחמן, ואיתא בכתבי הקודש שתכלית בריאת העולם והברואים הוא להיטיב לבריותיו, ובלי בריאת העולם והברואים לא היה יכול להוציא לפועל טובו הגדול, וכן שהאדם רואה איך שהשי"ת כולו טוב חסד ורחמים, וכל הצרות והדינים שיש בעולם המה גם טובה נעלמת לאדם רק שהאדם הוא גשמי ואינו יכול להשיג זאת, וע"כ אנו מבקשים מהשי"ת הראנו ה' חסדך שנוכל לראות זאת בעינינו הגשמיים את גדולת חסדי ה' החופפים עלינו בפועל בכל עת.

ועוד איתא בכתבי הקודש, שראה השי"ת שרוב טובו וחסדו לא יוכל לצאת לידי פועל אם לא יהיה בעולם "בחירה", והוא שכל א' מקבל מן שמיא את הבחירה לעשות טוב או להיפך בכדי שעיי"כ יוכל לקבל שכרו בדין ולא יהיה לו ח"ו נהמא דכיסופא, וע"כ שם אותנו בגוף גשמי עם נשמה רוחנית בעולם גשמי כזה שהכל מוכח כאן שהוא היפך השי"ת והתורה ח"ו, וזאת בכדי שהאדם ילחום עם היצה"ר ויגביר את הרוחני ודבקת ה' ויכבוש את הגשמי.

ועם כל זאת ראה השי"ת שהאדם לא יעמוד בזה לגודל כח הקליפה השולט בעולם, ולכן נתן לנו ברחמיו הגדולים מתנה גדולה ונפלאה והיא החודש הקדוש הזה חודש אלול, בו נפתח כח מיוחד לאלו החפצים להטהר ולהתקרב קדם פני ה', שיוכלו לעשות תשובה שלימה ולטהר את מעשיהם לפני ה', ולכן עתה הוא הזמן שהאדם יישב את עצמו לעשות חשבון נפשו כיצד התנהג בכל השנה, והוא ע"ד אדם שיש לו עסק, שבכדי שיוכל להצליח חייב לעשות מידי פעם חשבון העסק עם הרואה חשבון ואז רואה אם מרויח או מפסיד ואם שווה לו העסק שעוסק בו ומשקיע בו

כמה שעות, וכן החודש הזה הוא הזמן המרכזי לעשות חשבון הנפש מה קורה עם העסק הנצחי שלו "עסק נשמתו הרוחני" שעליו נשענים כל חייו, והאם הוא נמצא במצב של רווחים שעוסק בתורה ומקיים מצוות והולך בדרך ה' במחשבה דבור ומעשה, או שמא הוא במצב של הפסד, שמבזבז את זמנו היקר לריק בשטויות והבלים ושמיעת חדשות ופוליטיקה לשון הרע ומחלוקת שבלאו הכי לא יביאו לו מאומה, ולא רק זה אלא יזיקו לו עוד, והראש שלו מונח בהבל וריק במקום שיהיה מונח בתורה ועבודת ה' וגמילות חסדים, ופיו עוסק כל היום בשקר וחנופה ליצנות לשון הרע ושקר, וא"כ לאן הוא מוליך את עצמו ומה תהיה תכליתו, וכי נברא הוא בעולם למלאות תאוותיו בהבל וריק ולאגור ממון, ומה יהיה באחריתו.

ועל כן בחודש הזה יעשה האדם חשבון הנפש מה יהיה עם העסק המרכזי של חייו עסק נשמתו, והלא בסיום החודש הזה הוא יום ראש השנה, וביום ראש השנה עליו נאמר "וכל באי עולם יעברו לפניך כבני מרון" כבקרת רועה עדרו וכו' **כן תעביר ותפקוד ותמנה ותפקד נפש כל חי**, שכל הברואים נידונים ביום הזה על המשך ענינם כיצד יהיה, ואפי המתים גם הם נידונים על המשך תיקונם ותכליתם בעולם שכולו טוב, ועל כן תיקנו לומר **מי כמוך אב הרחמן זוכר יצוריו ברחמים לחיים**, שזה הולך גם על המתים, ואע"פ שהשי"ת הוא אבינו אב הרחמן ואוהב אותנו וחפץ בנו כרחם אב על בנים בכל אופן מלך במשפט יעמיד ארץ, שאין זה הפקר יש מקטרגים וסינוגרים ויש משפט, אזי כל אחד צריך לעשות את חשבון נפשו שיגיע יום הדין והשי"ת יביט בו ובמעשיו כדאי וכולם נסקרים בסקירה אחת, ויראה את מחשבה דבור ומעשה שלו כיצד הם, ואיך נראה עסק הרוחניות שלו שלא יהיה להשי"ת צער ממנו, וחלילה יבר עליו כח המקטרג.

ועל כן צריך האדם להכין את עצמו ביתר שאת ועוז לטהר את מחשבתו דיבורו ומעשיו שיהיו נקיים וטהורים למען אשר יגיע היום הגדול יום הדין שבו השי"ת מחדש את העולם ודן את העולם יהיה הוא מאלו שיוצאם זכאים בדין, מאלו שבזכותם נמתק הדין, מאלו שבכח מעשיהם הטובים יגזרו על העולם רחמים והשפעות טובות ברוחניות וגשמיות, מאלו שבכוחם לא יהיה למקטרגים כח לקטרג על ישראל.

ולכן לא ימתין האדם עד שיגיעו ימי הסליחות וראש השנה ואז נכנס ללחץ ומתחיל להתפלל ולרעוש, אלא כבר מעתה יישב את עצמו ויחשוב וכי מה היה עושה לו היה לו משפט עם בשר ודם שיכול להריוח או להפסיד איזה סך של כ"וכ מעות, כמה היה דואג לזה ומביא את העורך דין הטוב ביותר שלא יפסיד בדינו, וכמה היה מתכוונן לזה שהכל ילך למישרים על הצד היותר טוב, ובודאי עתה שיש משפט נורא כזה אצל השי"ת כמה יש לו לאדם להכין את עצמו כדבעי לטהר את המחשבה דבור ומעשה שלו שיהיו קודש לה'.

וע"כ יש למלאות ימים קדושים אלו בתשובה וחשבון הנפש ותיקון המדות ובהוספת לימודים בתורה ובתפילה ובעבודת ה' כמו דאיתא בסה"ק "אמרי פנחס" להרה"ק מקאריץ זיע"א שבימים ההם אפי' אנשים פשוטים היו עוזבים את עסקיהם

בחודש אלול ויושבים בביהמדר"ר ועוסקים בתורה ותפילה ועבודת ה' עד אחר ימים הנוראים, וא"כ אנן בדור כזה שיש ב"ה כ"כ הרבה אפשרויות ללמוד תורה ולעבוד את השי"ת כמה יש לו לאדם להשקיע כוחות גדולים ללמוד ולהתפלל יותר, לשמור יותר על העינים, ועל קדושת הדיבור להזהר מלשון הרע רכילות ליצנות ודומיהם וענפיהם, לשכוח מעט מהעולם הגשמי הזה להשים אותו קצת בצד ולחשוב מהשי"ת ומהתכלית, כי היצה"ר לא שוקט ומזמין כל יום חדשים לבקרים כל מיני מכשירים גדולים וזעירים שנכנסים אפי' בתוך הכיס של האדם שיהיה האדם עסוק וטרוד בכל שניה ורגע מה קורה בעולם, ושחלילה לא יפסיד אפי' רגע מהבלי העולם הזה, עד כדי שפעם א' עברתי ליד בית הכסא ושמעתי משם קולות, חשבתי שקרא משהו אולי איזה אדם לא חש בטוב, ואח"כ נתברר שהאדם ישב שם עם מכשיר קטן אינני יודע איך קוראים לו ושמע שם את "הנייעס". תראו לאן הגיענו לטירוף הדעת כזה ה' ירחם.

ולמה לא יחוס האדם על עצמו להיות עסוק בתכליתו הנצחי להיות דבוק בה' כל א' לפום דרגא דיליה, ואפי' שקשה לו ללמוד כל היום וצריך להביא טרף לביתו, גם שם ירהר ויהיה עסוק באהבת קונו, הלא כל מה שיש לאדם היה הוה ויהיה הוא השי"ת, כמו שאנו אומרים בכל יום אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם, אתה הוא בעולם הזה ואתה הוא לעולם הבא הכל הוא מאתו יתברך, ומה לו לאדם לחשוב מהעולם הזה, וכי מי שהוא כאן יכול להועילו או להפסידו מבלי שיקבע זאת השי"ת.

ועל כן אחי ורעי עורו נא בחודש הזה, יותר להתפלל בכוונה לקבוע יותר שיעורים, ואפי' אלו הלומדים ילמדו בהתמדה וברצף וישקיעו את כל מוחם ולבבם בתורה, ולכל הפחות יגדור האדם את עצמו לא להתעסק בהבלי העולם כמה שיוכל מלבד ההכרח לו עד אחר החגים, ולחשוב כל מחשבה דבור ומעשה אם הם לרצון השי"ת, ואז יגיע היום הדין והשי"ת יראה אותו נקי מצוחצח כדבעי ויזכה לשנה טובה ומבורכת ומתוקה לו ולכל משפ' וגם בזכותו לכל הכלל ישראל אכי"ר.

ספה"ק מאור ושמש

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלהיך נותן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק.

הענין הוא כך מי שהוא רוצה להיות עובד ה' באמת אזי מחויב תמיד להשגיח על מעשיו, דהיינו לא מבעיא שלא יעשה חלילה מעשה לא טוב אלא אפילו המעשים טובים שעושה ותפלתו ולימודו ימשמש היטב אם היו בדחילו ורחימו כראוי ואם הם זכים וצלולים בלי שום מחשבת פסול או אל איזה פניה. וזהו שכוונו בגמרא יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו, פירוש יפשפש במעשיו הוא לראות אם לא עבר על לא תעשה או על עשה, וימשמש במעשיו הכונה היא למשמש במעשיו הטובים אם הם בכל תקונים בדחילו ורחימו ובלי מחשבת פיסול ופניה כן שמעתי מאדמו"ר הרב מו"ה יעקב יצחק לאנצ'יטר זלה"ה. ועל זה גם כן הרמז במאמרם ז"ל צדיקים יצר טוב שופטן פירוש ששופטים הם בעצמם את היצר הטוב דהיינו תורה ומעשים טובים שעשו שופטים הם אחר כך אם הם כראוי כנ"ל, ואם מצאו במעשיהם הטובים איזה שמץ וקצת פיסול חלילה אזי עונשים הם את עצמם ומקבלים עליהם בעצמם איזה יסורים ועונש כידוע. והנה הצדיקים כאלה הממששים בכל עת בתורתם ועבודתם אם הם זכים וצלולים ועושים תשובה על זה, צדיקים כאלה יש כח בידם להמתיק את הדינים בשרשם ולמשוך רחמים גמורים וטובות וחסדים על כנסת ישראל:

ומשם בארה הפסוק הנ"ל שופטים ושוטרים תתן לך, פירוש שתתן לך בעצמך כנ"ל שצדיק צריך ליתן לו לעצמו שופטים לשפוט את היצר הטוב שלו ושוטרים לענוש את עצמו ולעשות תשובה בכל שעריך אשר ה' אלהיך נותן לך פירוש דהיינו בכל שיעורים דיליה שמשער בחכמה דהיינו החכמה שה' אלהיך נותן לך שנותן לו השי"ת במתנה שעל ידם יוכל לשער בשיעורין דיליה האיך לעשות תורה ומצות ומעשים טובים את זה צריך לשפוט כנ"ל (שעריך הוא לשון נודע בשערים פירש בזוהר הקדוש בשיעורין דיליה), ובכל השיעורין דיליה צריך לשפוט אם הם זכים וצלולים כנ"ל. וקאמר הפסוק של אחריו ושפטו את העם משפט צדק פירוש

שהצדיקים שהם במדריגה זאת ושפטו את ישראל משפט צדק שימשכו על ישראל טובות וחסדים ורחמים גמורים ולהמתיק את הדינים בשורשם:

שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך וגו' והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלויים.

ופירש רש"י ז"ל את משנה התורה שתי ספרי תורות אחת שהיא מונחת בבית גנזיו ואחת שנכנסת ויוצאת עמו והוא על פי הגמרא דסנהדרין, והנה אינו מובן מה הוא אחת שמונחת בבית גנזיו מאי מועיל לו זה הספר שמונח בבית גנזיו. ונראה דיודע מאן מלכי רבנן שהתלמידי חכמים הם מלכים כדכתיב בי מלכים ימלוכו, והעיקר הגם שאדם ילמוד כל התורה וילמוד כל ספרי קודש ודברי חכמינו ז"ל אינו מועיל לו לתשובה שלימה ולהסיר ממנו כל המסכים המבדילים אם אינו מתדבק לצדיקי הדור וקדושי ה'. וכן שמעתי מאדמו"ר איש אלקים מוריני אלימלך זצוק"ל כי בחר לו צדיק אחד בדור שהיה לו רבו. ואת מי יבחר לרבו אלופו ומיודעו כשיראה צדיק שהנהגותיו ביציאתו ובביאתו הוא מתנהג על פי התורה הקדושה ואינו מיקל כלום חלילה הן בדאורייתא והן בדרבנן, ובתוך לבו הוא יקד יקוד אש ביחודים ומחשבתו ניכר מתוך מעשיו זה יבחר לו לרבי. וזה שום תשים עליך מלך מאן מלכי רבנן אשר יבחר ה' אלהיך בו, את מי יבחר מרמז הפסוק וכתב לו את משנה התורה פירש רש"י ז"ל שני ספרי תורות אחת שנכנסת ויוצאת עמו דהיינו שמתנהג בצדקות ביציאתו ובביאתו כנ"ל, ואחת שמונחת בבית גנזיו שבתוך לבבו ובבית גנזיו הוא ברשפי אש של תורה ביראה ואהבה וביחודים ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו את זה תבחר. ודבר זה יש להצדיק הנ"ל בקבלה מקדושי עליונים שהיו רבותיו שקיבל מהם וזה מלפני הכהנים הלויים דהיינו מהצדיקים שנקראו כן כנ"ל:

או יאמר והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלויים והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו וגו' לבלתי רום לבבו מאחיו וגו'.

רש"י ז"ל פירש על פי מדרש חכמינו ז"ל משנה תורה שתי תורות אחת שמונחת לו בבית גנזיו ואחת שנכנסת ויוצאת עמו. והדרש הזה פשוטו כמו זר נחשב שיקח ספר תורה ויסגרנו סגור ומסוגר ולא יראנה, כי להקריאה די לאחת שנכנסת ויוצאת עמו. גם אמרו מלפני הכהנים הלויים בלתי מובן הכי להם לבדם ניתנה התורה למורשה הלא כל ישראל שוין בה. גם מה מקום ליתן סימן על מקום התורה הלא יוכל ליקחנה מהארון. גם אמרו למען ילמד ליראה צריך ביאור, הלא הרבה מלכי יהודה היו מובחרים בישראל בעבדות השם כדוד וחזקיה ויאשיה, גם שאול בחיר ה' הוי, ובודאי היו מלאים יראת ה' גם טרם מלכם על ישראל. האמת כי לפי מה שפשוטו מורה הוא שיהגה בתורת ה' לבל יפול ממדריגתו ולמען יוסיף יראה על יראתו אמנם עוד לאלקי מילין. ויראה לרמוז בזה על פי מאמר הקדוש אדמו"ר מו"ה

אלימלך זצוק"ל אשר אמר כי אם יסתר איש במסתרים הרחק מאדם ויתבודד לבדו ללמוד יומם ולילה בתורה ויקיים מן הבא בידו אשר ימצא כתוב ובלי רב וחבר, הנה האיש אשר כזה יוכל להיות במחשך מעשיהו כל ימיו ולא יגיה עליו אור נעימות השם יתברך ולא ידע את ה', וכבר מנו חכמינו ז"ל במ"ח דברים שהתורה ניקנית בהם שמהם הוא שימוש חכמים ודיבוק חברים, ואמרו בזוהר כי תצא כי אלמלא צדיקי כל דור ודור המלמדים דרך ה' ועבודתו יתברך אי אפשר לאדם שיראה דבר אחד בתורה על בוריו ומצוה אחת על אמיתתה. ועיקר ויסוד שהכל תלוי בה הוא להתאבק בעפר רגלי חכמים צדיקי הדור כל ימי חלדו והם יפקחו עיני שכלו לחזות בתורתנו הקדושה אשר לא ראו עיניו קודם לכן אף אם קרא פעמים ושלש, והם יגלו לו תעלומות ענין עסק התורה לשמה למען יוסיף לבוש מחמדי סודותיה ונכסף ומתאוה לבא בחצרות קדשה אשר אין לזה ערך ושיעור, ואמרו בזוהר הקדוש שכל מה שיהיה נכסף להשיג יותר ויותר להתעדן בנעימות אור התורה הגם כי יפטור מן העולם טרם ישלים חוקו הנה שכרו ופעולתו לפניו לעמוד לקץ הימין ולהשיג אז אשר אותה וקוטה נפשו ולא השלים חוקו ואז יתעדן בנעימות אור התורה. והנה מדריגות התורה לשמה אין להם שיעור ואחת מהם אשר בקומו בחצות הלילה יקיים מקרא היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, והוא שיקשר עצמו עם נשמת הצדיקים שבגן עדן ויתאחד אתם להתעדן בנעימות עסק התורה ויקשר נפשו ורוחו ונשמתו בפנימיות אותיות התורה ולקשרם באין סוף ברוך הוא וליחד קודשא בריך היא ושכינתיה, וגם זה הדרך אי אפשר להשיגו טרם ידבק עצמו בצדיקי הדור ולשקוד על דלתותם יום יום. והמתאבק בעפר רגליהם באמת ומקוה לאור באור התורה הנה כל מה שלא השיג בעולם השפל הזה ישיג לקיצו בגן עדן וזהו תכלית תענוג העולם הבא להשיג האורות העליונים וליהנות מזיו השכינה. וזהו רמזו חכמינו ז"ל באמרם שתי תורות יכתוב לו אחת שמונחת לו בבית גנזיו, כונתם שיחקוק ויכתוב בלוח לבו להיות נכסף ומתאוה לאור התורה וסודותיה ועל ידי זה תהיה התורה מונחת לו בבית גנזיו רמז לעולם הבא שתהיה שמורה לו להשיג אז, וזהו רמזו לנו הכתוב באמרו וכתב לו את משנה התורה וגו' מלפני הכהנים הלויים וגו', כהנים לויים דייקא ורמזו לצדיקי הדור ומנהיגיו הנלויים אל ה' שיכתוב התורה על לוח לבו מאשר יורוהו ויפתחו לו שערים לחזות בנועם ה'. והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו ביאורו שיוסיף כל ימים לבקש בפנימיות התורה כפי אשר יורוהו הכהנים והצדיקי הדור, ועל ידי זה ילמד ליראה האמיתית ומפתחי השפלת ההתנשאות וזהו אמרו לבלתי רום לבבו מאחיו שכל זה יוכל ללמוד אצל צדיקי הדור כנ"ל:

כי יבא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה' ושרת בשם ה' אלהיו ככל אחיו הלויים העומדים שם לפני ה' חלק כחלק יאכלו לבד ממכריו על האבות.

הנה הכתוב הזה צריך ביאור. וביותר מה שנאמר לבד ממכריו על האבות שאינו מובן כלל. ורש"י ז"ל פירש לבד מה שמכרו לו האבות בימי דוד ושמואל שנקבעו המשמרות שיטול זה שבת זה וזה שבת זה. והנה לפירושו קשה הלא דיבור זה ברוח הקודש על העתיד להיות, והיה לו לומר לבד מאשר ימכרו האבות לשון עתיד וממכריו משמעותו שכבר נמכר. אמנם יראה שהכתוב ירמוז לנו דרך בעבודת השם יתברך, כי הנה עיקר ההתדבקות לצדיקי הדור הוא כפי מה שראינו בימים הראשונים שכשנתעורר האדם מתרדמת הזמן ולבו היה בוער בקרבו כרשפי אש למצוא איזה דרך ישכון אור התשובה ולא מצא מנוח לאות נפשו, אז בתבערת יקוד לבבו היה נוסע לפני צדיקי הדור לפתוח לפניו פתחי התשובה ושיקשרו נשמתו לשרשו. והצדיק אשר בחר בו ה' יש בכוחו להמשיך עולם התשובה על המבקש דרך ה' באמת שיוכל לתקן את כל אשר פגם מיום היותו על פני תבל, ולהסיר מעליו המסכים המבדילים ולקשר נשמתו לשרשה. ולא זו בלבד אלא שיוכל האדם המסתופף בצל הצדיק לפעול שתתוקן נשמתו מכל מיני פגם שפגמה גם בגלגולים הקודמים עד שורש שורשה. אמנם כבר אמרנו זאת שכשהאדם רוצה להדביק עצמו אל הצדיק שיורוהו מאורחותיו צריך להדביק עצמו היטב אל אנשיו אשר גדלו על ברכיו מכבר והם יבינוהו איככה יוכל לשאוב ממימיו הנאמנים, כי מעצמו לא ישיג כלל דרכי הצדיק בלי דיבוק חברים ואהבת חברים אשר ידעו מדרכיו מלפנים. וזהו מאמר הכתוב וכי יבא הלוי רומז לעובד השם שנקרא לוי מפני שנלוה אל השם להיות מעובדיו, מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם, פירוש שכשיבא איזה אדם המבקש את השם מאחד מן המקומות שהוא גר שם שישראל הם גרים ונפוצים בארבעה רוחות עולם, ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה' רומז שיבא באות נפשו שתתאווה לשוב בתשובה, אל המקום אשר יבחר ה' רומז אל הצדיק שבחר בו השם לנהל עם בני ישראל ולהדריכם בדרכי השם יתברך, הכתוב נותן העצה איך להתקרב אצל הצדיק ואמר ושרת בשם ה' ככל אחיו הלויים העומדים שם לפני ה', רצה לומר שיתקרב עם אחיו הלויים הנלוים אל השם העומדים שם לפני ה' ומתאבקים בעפר רגליו של הצדיק מכבר וישרת בשם ה' אתם עמם בצוותא חדא, אז חלק כחלק יאכלו שמחלקם יהיה חלקו ותעלה בידו ללמוד עבודת ה' גם הוא. ואמר אחר כך לבד ממכריו על האבות פירוש לבד זה הנזכר יפעול עוד לתקן את אשר התמכר לעשות הרע בגלגולים הקודמים ואשר פגמו אבותיו עד שורש שורשם את הכל יוכל לתקן:

